

silovit, il gusne.
Potom ćeš ispod vala od pepela
izroniti kao nikad potamnela,
dalekim zbivanjima okrenuvši lik
napregnut i nalik
streljarki Dijani.

Izdižu se dvadeset jeseni,
ovijaju te minula proleća;
evo za te ječe slutnje
u jelisejskim prostorima.
Napukao krčag
ne uzvraća ti jek
udaraca!
Molim se da meiskaziv
bude ti koncert
praporaca.
Ne strepiš od meizvesnog sutra.
Dražesna se protežeš
po hridi svetlucavoj od soli
i tamne od sunca udovi ti goli.
Podsećaš na guštera
što se na steni ne pomera;
tebe vreba mladost,
a nju dečja zamka u travi zapeta.
Voda je snaga što te kali,
u njoj se preporučaš i dolaziš sebi:
mišlimo o tebi kao o algi, o oblutku,
kao o morskome stvorenju
koje so ne magniza,
nego čistije vraća obalskom stenju.

Zaista beše u pravu. Ne pomućujmo
crnim slutima nasmejanu sadašnjost!
Tvoja radost već seže i u buduće dane,
a sleganje ramena
razvaljuje brane
mračne ti sutrašnjice.
Ustaješ i prilaziš uskom
mostiću, iznad hućnog ponora:
tvoj se obris urezuje
u bisernu pozadinu.

Oklevaš na rubu drhtave daske,
potom se smeješ i, kao da te vetar otkinu,
sunovraćuješ se u naručje
svog božanskog prijatelja
što se nad tobom sklapa.

Gledamo te mi,
od soja onih što borave na kopnu.

RIME

Rime su dosadnije od gospođa
iz San Vinčenca: lupaju na vrata
i nasrtljive su. Odbiti ih nije moguće
i samo dok su napolju snošljive su.
Pesnik doličan udaljuje ih
(rime), skriva ih, podvaljuje, pokušava
da proknijumčari. Ali važni pobožnici izgaraju
od revnosti pa pre ili kasnije (rime i starkelje)
zakucaju opet i vazda su iste.

(1970)

SMRT NE POSTOJI

Bje kazano da se ne može živeti bez ljuštore
neke mitologije.
Ne bi bilo veliko zlo što je to tako oduvek,
ali poslednja je najgora.

Drevna božanstva bejahu tešiteljska,
mada neprijateljska.
A ova nova nam podmeću neku podlu
blagonaklonost, no o sudbi nam ne znaju ništa.

Ne samo što su u tmimi živih stvorova,
nego ostaju u svojoj sopstvenoj pomrčini.
Ipak imaju prijateljski izraz lica iako ubijaju
i tamo gde ikad rođenja beše — smrt ne postoji.

(23. novembra 1972)

*Preveo sa italijanskog
Milan Komnenić*

gijvik

U svetlosti

UKLJUČENI (Odlomci)

*

Nema šta drugo da se čini
Sada

Do da se izmisli krivulja
Ravnice na suncu.

Krivulje
Neba, šumarka,

Ka mestu gde će te krivulje
Da susretnu tvoju

Uskoro.

*

Dopusti svojoj ruci

Da ne oseti želju
Da pomiluje prostor

I svu onu plavet
Koja ga zastire.

Ona piše.

*

Kada je neko kobac

Prostor
Nije muka.

*

Prostor
Kao mogući dah.

*

Sačekaj krik
Što će iz prostora
Izvući ga lasta.

*

Kome,
Čemu se nuditi?

On zna
Da to znati

Bilo bi suviše pojednostaviti
Ono što mora da se desi.

Ono što zahteva prostor.

On se nudi.

Dakle,
On piše.

*

Najgore,
To je što mora

Videti sebe kako ide
Ka nevidljivom oltaru

U SVETLOSTI

4

Ima među travom
Kretniji što sanjaju
Da pođu ka tebi.

To je najbolje što su našle
Kao putanju k svetlosti.

6

Trenutak je svetlost
Dotakla svoje nastajanje.

11

Gde god ti se pogled spusti
I čim se zagledaš

Nešto je najednom otišlo
Što si znao da te čeka,

Što ti tražiš
U svetlosti.

12

Ono što ponekad vidiš
Kako pokušava da ustane,
Da se uputi ka tebi,

Jeste kao zadržano
Pomoću osa svetlosti.

13

Ovom telu koje traži,

Ne nudi svetlost
Koju ne može upiti.

Ili ih prisili
Da se traže.

Gde se ponuditi,
I videti se dok piše

Što on čini
A što ne zna,

Još ne,
Da će učiniti.

*

Pisati
To je pronaći

Mesto gde se sva mesta
Koja dotiču tvoje poglede
Radi tebe okupljaju.

Tamo, na oltaru što ga ona oblikuju
Igra se igra sa —

Sa rečima prinesenim
Tobom sačinjenih,

Sa onim što kroz njih prolazi
Ili ih nastanjava.

*

Da, beležim, čkalju,
Video sam te.

Moram da se setim
Časa, puta,
Neba, šume,
Središta koje si bio.

Ništa drugo nije bilo
Da se čini.

BAKTERIJA

1

Voda
Na svaki način.

Neka je to pre
Ili posle smrti

Bakterije.

2

Ista voda.
Možda.

3

Ista
Na zalazećem suncu

Možda.

4

Ista voda

Pre nego što je bilo
Bakterija.

Možda.

5

Već je bila lokva
Na ivici okeana.

Plima i oseka.
Bakterije.

6

U ovoj vodi
Po prvi put,

Smrt
jedne bakterije.

7

Plima, oseka.
Ista voda.

Isto
Sunce što zalazi.

Isto?

8

Šta
Se otvara? Šta
Se zatvara?

Ako je to bio okean
Što ga bakterija
Bila našla mrtvog
Na suncu koje izlazi?

PESNIK SA HRIDI

Bretanja se kao hrid ispružila u vode Atlantika. Prkosi talasima koji je miluju, koji na nju jurišaju i razbijaju se o stene njenog kamena. Kupa se u suncu koje pokušava da je sprži. Miriše na so odlepršalu sa belih kresta valova i ribu koju su ribari oteli moru. Bretanja je naizgled jednostavna, a u stvari veoma komplikovana — a iznad svega neodoljivo lepa.

Ta Bretanja je poklonila svetlu, ili joj ga je svet oteo, pesnika Ežena Gijvika.¹

Kad je pošao u Pariz da živi za poeziju, a ne od poezije, Ežen Gijvik je iz Bretanje poneo sa sobom tu prividnu jednostavnost — toliko slučnu hlebu, soli, vinu, suncu. On je pesnik zbog unutrašnjeg nekog impulsa koji ga goni da iskazuje, vatreno i do kraja, istinu za koju živi i za koju se bori.

Lako je reći da je pesnički talenat dar prirode retkim izabranicima. Pesnički talenat je teško breme, unutrašnje prokletstvo koje razara dušu i sagoreva misli. Čudna je vatra upaljena u pesniku, ona gori dok ne sagori pesnika u čoveku. Pesnik se rađa, ali ne umire. On sagoreva na vatri na kojoj se kale reči poezije — opojnije od vina i bolnije od bola, snažnije od snage i misaonije od misli... Reči prejake (pokojni Branko Miljković pred svoj nesrećni kraj zapisa »Ubi me prejaka reč«) za čoveka, reči normalne za pesnika (zato Branka Miljkovića nema kao čoveka, dostigao je bogove — učinio je ono što su bogovi za sebe zadržali, sam je odlučio o svom životu... ali kao pesnik živi i dalje i sagoreva u sopstvenoj iskazanoj poetskoj reči).

Sa ovogodišnjim dobitnikom »Zlatnog venca« u Strugi, Eženom Gijvikom, smo se već sretali. Sretali smo se i sa njegovim stihovima. Dolazio je da vidi ostvareno društveno uređenje o kojem je često razmišljao, za koje se od svojih prvih objavljenih stihova borio. Sretali smo ga, ali poznavstvo sa pesnikom nikad nije definitivno. Pesnik je svakog dana nov, dotiče nas i želi da pođe dalje, da nas povuče za sobom. On mora dalje, gonjen unutrašnjom vatrom. On ne može polako i sa kompromisima... on je u svemu pesnik.

Ežen Gijvik, jedan od vodećih francuskih pesnika levičara, rođen je 5. avgusta 1907. u Karnaku (Bretanja). U Pariz je došao 1935. godine i zaposlio se u Ministarstvu finansija. Godinama je radio kao stručnjak za finansije i ekonomiju i pisao poeziju. Prve stihove, posvećeni su nesrećnoj pogibiji španskih republikanaca, objavio je 1939. godine u časopisu COMMUNE (Komuna). Pripadao je grupi intelektualaca levičara, bio je blizak L. Aragonu i P. Elijaru. U Pokretu otpora je učestvovao od okupacije Francuske, a član KIP Francuske postao je 1942. godine.

Gijvik je prvu knjigu objavio 1942. godine (»Iz zemlje i vode«) i u njoj je opevana »tragična slika sveta, a u drugoj zbirci (»Lomovi«) objavljenoj 1947. peva o nužnosti borbe sa anomalijama spoljašnjeg sveta. U zbirci »Goniti« (objavljenoj 1949.) peva o »nadi značajnijoj od mora«. I tako iz zbirke u zbirku, iz pesme u pesmu, pesnik Gijvik peva i opeva dramu ljudskog postojanja u svetu koji se skamenio u nepravdi koju samo najjači i najistinitiji pokreti mogu da ruše i na tim ruševinama izgrade svet lepote i sreće za sve koji u sebi nose vatru boljtitka... kojima plamen poezije nije tuđ i koji imaju razumevanja za lepotu rađanja novog sveta istine.

¹ Pesnikovo ime na bretanskom narečju znači hrid.
² Ne daje se potpuna bibliografija knjiga Ežena Gijvika.

Sa francuskog preveli:
Gordana Stojković-Badnjarević
Aleksandar Badnjarević

A. B.